

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шпал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 1—3 год. передпол.
Рухомість не звястається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в квітні 4-20 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Фінляндії,
Голландії, Бельгії 20 фл. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 3 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Руму-
нії 180 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зл.

В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.
ціна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Конний рільник повинен негайно забезпечити від огню не
лише будинки, але також своє збіжжя і пашу
в ТОВАРИСТВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Агенції Товариства у всіх місцевостях Галичини. — Премії умірковані.
Виплата швид безпосередньо.
Діяльність, збіжжя і паша не підлягають примусові забезпечення в Польській
Дирекції Взаємних Обезпечень і кожного кожного Українець повинен їх забезпе-
чити на цілу вартість в „Дністі“. 10—15
Товариство приймає забезпечення в доларах або золотих.

Східно-європейський пакт.

В останніх днях явна й закулісо-
ва війна думок на женецькому
терені поруч інших ідей, що ро-
дяться й виникають в зародку на
родючому ґрунті Ліги Націй, ство-
рила нову ідею, — ідею східно-
європейського гарантійного пакту.

Про це згадали в європейській,
головно французькій пресі досить
суперечні відомості. Польський
мій. закорд. справ Скішинські, яко-
го діяльність досі супроводжали
чужі або вимірні успіхи, зазна-
ючи, що виражений східний
пакт має бути ідентичний щодо
своїх основ й речення заступан-
ня зі західним (рейнським), а німець-
кий амбасадор у Вашингтоні Берн-
сдорф в натишом підкреслює, що
після закінчення рейнського пакту
може прийти черга на закінчення
арбітражної умови між
Німеччиною з одного та Польшею
й Чехословаччиною з другого бо-
ку. За західний пакт безпеки Ні-
меччина домагасться негайної ева-
куації кольонської смуги. Львівсько-
го цього можна заключати, що й
майбутня арбітражна умова між Ні-
меччиною і її східними сусідами
не може спиратися на плятонічних
основах.

Крім цих двох протилежних го-
лосів, — польського й німецького,
французька преса чемно зазначає,
що розмови Скішинського з Чем-
берленом, Бріаном і Вандервельде
мають переконали польського
міністра про можливість шукати за-
безпеки Польщі в рамках самого
пакту Ліги Націй.

Ця інформація, як бачимо, є край-
но дипломатичного, а радше пи-
тійського характеру. Піднесення ці-
єї справи в останніх днях виявляє
тільки жагуче бажання Польщі най-
ти вихід з безвихідного положення
та в безпосередніх розмовах Скішин-
ського зі Штресеманом старатися
вирішити польсько-німецькі роз-
біжності. Скішинські не вдоволя-
ється „рамками самого пакту Ліги
Націй“, тільки бажав би окремими
трактатами унормувати польсько-
німецькі відносини. Першим кро-
ком в тому напрямку повинно бу-
ти припинення економічної війни
між Польшею й Німеччиною та за-
ключення торговельного трактату
між цими державами.

Якнебудь мається справа, фактом
є, що ідея східно-європейського
пакту виникла ненадійно, та що
з польського боку роблять захо-
ди, щоб її здійснити. В польській
пресі представляють справу так,
що при чужої конференції над-

західним гарантійним пактом пара-
лельно будуть відбуватися наради
і над східним пактом. Перша кон-
ференція складатиметься з пред-
ставників Англії, Франції, Італії й
Німеччини, а друга з Франції,
Польщі, Чехословаччини й Німеч-
чини. Хоч в кожній з тих конфе-
ренцій будуть інші контрагенти, то
всетаки між іншим і другим пак-
том існуватиме ідентичність. Сподію-
ється, що Франція так довго не під-
пише західного пакту, як довго
Німеччина не підпише східного.
Англія не ангажується в цій новій
ідеї і стоїть осторонь від неї.

Таке поставлення справи узага-
ється в польських колах заслугою
і перемогою Франції, яка мала б змо-
гу інтервенювати на випадок агре-
сії Німеччини у відношенні до її
східних сусідів. Східний пакт обо-
в'язував би всіх його контрагентів
віддавати всі свої спори й кон-
флікти на вирішення роземного су-
ду та підчинюватись безоглядно
його постановам. Тільки невідомо
ще, хто саме має складати цей суд
і які будуть виконавчі засоби йо-
го постанов.

Таким чином Франція становила б
основне звено обох пактів, а Ні-
меччина була б предметом натиску
їх постанов. Іншими словами: за-
мість замиряючого версайського
трактату, насильно накиненого Ні-
меччині побідниками, вона прийня-
ла на себе нові, добровільні зо-
бов'язання, які сковували б її зі всіх
боків не гірше того акту насилья.

В зв'язку з тим виникнув проект
створити на межі Німеччини й Поль-
щі нейтральну смугу, в якій жадна
зі сусідючих держав не може дер-
жати війська, ані будувати фортець.
Нарушення нейтральності цієї смуги
котримнебудь з контрагентів
уважалося б актом напасти, яка
була б гостро карана. Хоч ця пропози-
ція є дуже згального і пробного
характеру, то проти неї виступає
Польща. Мовляв, що нічого демі-
літаризації рейнської смуги, а що
іншого творення такої смуги на
сході. Німеччина порушила в 1914
р. нейтральність Бельгії і мусить
бути за те покарана відібранням їй
права суверенності на частині те-
риторії, але Польща мусить вико-
нувати всі свої суверенні права на
кожному клаптику своєї землі.

Творення такої смуги піддержу-
вало б поширену думку, що Поль-
ща є перепороною в утвердженні ми-
ра, що вона його підмає й захи-
тує. Тому в будучій конференції в
Львові представники Польщі му-

сять боронитися перед цими про-
ектами, скидаючи всі обов'язки на
Німеччину, а собі засвоюючи тіль-
ки права.

Та важко допустити думку, що-
би Німеччина пішла на вудочку
східного пакту, щоб вона згодилася
на петрифікацію своїх границь на
заході і сході. Бо й який інтерес
має Німеччина в заціпенінні собі
воріт на схід? Увесь зміст гаран-
тійного пакту міститься в тому, що
оскільки Німеччина петрифікує схід-
ні границі Франції, остільки бажав
здобути вільну руку у відношенні
до своїх власних східних границь, а
радше західних границь Польщі.

Згаданим Німеччині є здобути
безпосередню лучбу з СРСР, що-
би могли поширити свої впливи та
здобути на сході колонізацій-
ний терен для надміру свого насе-
лення.

Отже не петрифікувати, але про-
бавити всілякі забори на своїх схід-
них границях є метою кожної Ні-
меччини, республіканської чи мо-
нархічної. Тому й ідея східно-єро-
пейського пакту в теперішній хви-
лі видається нам порочною і ма-
ло реальною. Вона більше мабуть
є рium desiderium польських кол,
як ідея, що має передумови здій-
снення.

Ф. Ф.

Становище української соціал-демократії в Соціалістичному Інтернаціоналі.

(Рефлексії учасника останнього Конгресу.)

Цю статтю, отриману від визна-
ного члена У. С. Д. П., який був од-
ним із українських делегатів на о-
станньому конгресі Соц. Інтернаці-
оналу в Марсєйлі, містимо без зміни,
поручуючи висловити в ній думки
під увагу читачів кот громадсь-
тва, з огляду на актуальність за-
торкненого питання і на внутрішньо-
політичному фронті. — Ред.

Як ми вже повідомляли, міжна-
родній соціалістичний конгрес у
Марсєйлі виніс дуже важливі рі-
шення в справі Сходу Європи. Кон-
грес рішуче виступив в обороні на-
родів, поневолених мировими дого-
ворами та рішеннями конференцій
амбасадорів, а також народів, які
перебувають в межах С. Р. С. Р.
Більше того, Конгрес виразно став
в оборону національно-політичних
замагань українського народу, за-
явивши, що Україна подібно до Вір-
менії та Грузії здобула собі дер-
жавну самостійність підчас рево-
люції.

Коли пригадати рішення остан-
нього соціалістичного конгресу в
Гамбурзі, на якому цілий ряд най-
більш впливових соціалістичних пар-
тій поставився до українського пи-
тання вичікуюче й нерішуче, то по-
станова конгресу в Марсєйлі явля-

ється великим кроком вперед. Чим
це пояснюється?

Крім загальної зміни в міжнарод-
ній ситуації в напрямі більшої ак-
туальності проблем Сходу, без сум-
нію на рішення конгресу мали
вплив: 1) постійно зростаюча актив-
ність українських мас на всіх укра-
їнських землях і 2) систематична
праця в соціалістичному Інтернаці-
оналі представників української соці-
ал-демо. партії, яка починаючи головно
з 1921 р., головну свою увагу на
еміграції присвячує справі інформаци-
ї та контакту з соціалістичними
організаціями світа. Цю українська
соц.-демократія є тепер поважно
трактована в соціалістичному Інтер-
націоналі і таким чином має можли-
вість впливати на соціалістичні ор-
ганізації різних країн, про це свід-
чить насамперед факт прийняття
конгресом зазначених рішень щодо
визвольної боротьби України. О-
крім цього на це вказує звіт про
двохлітню діяльність соціалістично-
го Інтернаціоналу, розданий усім
членам конгресу в Марсєйлі. В цій
звіт в розділі, де дається перегляд
діяльності всіх соціалістичних пар-
тій, приєднаних до Інтернаціоналу,
випилені також досить прихильні

Red. czas. „Dłło“ Pr. 663/25. W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy
karny jak Trybunał przysięg we Lwowie,
orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej,
że treść cz. 1. z. 1. „Dłło“ Nr. 202 (10.589)
z dnia 11. września 1925 r. w artykule pod
tytułem: 1) „Lega państwowa“ i 2) „Lega
państwowa“ a) między słowami: „nasytu-
nych...“ a) Choc; b) Naci; c) „Lega...“
zakończona słowami: „...“ a) „Lega...“
w notatce pod tytułem: „...“ a) „Lega...“
przysięgi od słów: „...“ a) „Lega...“
notatki zawiera wiadomości o: 1) z
z. 1. 65 a) ustawy karniej, z dnia 10. września
1925 r. z. 1. 65 a) ustawy karniej, z dnia 10. września

1925 roku koalicję za „nasytu-
jących...“ a) Choc; b) Naci; c) „Lega...“
zakończona słowami: „...“ a) „Lega...“
w notatce pod tytułem: „...“ a) „Lega...“
przysięgi od słów: „...“ a) „Lega...“
notatki zawiera wiadomości o: 1) z
z. 1. 65 a) ustawy karniej, z dnia 10. września
1925 r. z. 1. 65 a) ustawy karniej, z dnia 10. września

відомості про Україну та українську соціал-демократичну партію, відомості тим більше цікаві, що як довідуються, вони були складені самим секретаріатом Інтернаціоналу від проводом д-ра Адлера.

Коли відкрити в цих відомостях інформації про час заснування української соціал-дем. партії, про скількість її членів, центральні органи і т. д., то весь цей звіт, зміщений під рубрикою „Україна“, є такий:

„Сучасне положення України в державному, політичному та культурному відношенні є ненормальне і тяжке. Український народ, що вже перед війною пробудився до свідомого життя, знаходився під падаванням Росії та Австро-Угорщини, які відповідали йому в культурному та політичному самознищенні. У вирі воєнних подій в період страшних переворотів, коли на території України, що головну базу світової війни на Сході, приходили різні армії й приносили з собою різні форми панування, українській нації пощастило об'єднатися й здобути свободу. Але тепер територія України знову розділена на 4 частини: одна — східногалицька віддана Польщі, друга — під видом Української Радянської Республіки приєднана до Союзу радянських республік, третя — в Буковині й Бессарабії належить до Румунії й наразі четверта — Підкарпатська Русь увійшла, згідно з мировими договорами, в склад Чехословаччини. Таке положення означає продовження боротьби за культурну автономію та національні права меншостей під польським та румунським пануванням. З другого боку Радянська Україна, хоч одержала певну культурну автономію, але перебуває під большевизмом, до певної міри чужонаціональним пануванням, яке туг має тяжіші форми, ніж в самій Росії.

При таких обставинах положення української соціал-демократії, яка провадить свою діяльність на Україні нелегально, є надзвичайно тяжке, ще тяжче, ніж положення усіх інших соціалістичних партій в Рад. Союзі, бо український робітничий рух був до війни за слабкий і з причин розділення українських земель необ'єднаний. Значна частина цього робітничого руху відійшла до большевиків. Через всі ці труднощі

Чи ви купили вже до своєї бібліотеки „Спогади Чикаленка“

1. і 2. часті? Як ні, пишіть негайно до Адміністрації „Діло“, Львів, Ринок 10, я надішлю Вам за підпискою. Ціна 1. часті 3'50, 2. часті 3'— Хто замовляє обі часті разом платить 6 зол. без пошти пересилки. 1-1

українська соціал-демократія веде свою боротьбу в особливо несприятливих умовах і тому поки що без визначних успіхів.

Такий дослідний зміст цієї частини звіту Інтернаціоналу, відомого мовою англійською, французькою та німецькою. Висловлений в цій звіті погляд Інтернаціоналу на сучасний стан України взагалі й української соціал-демократії зокрема, що найменше свідчить про прихильне ставлення соціалістичного Інтернаціоналу до цієї партії, при якому вона може вже тепер, не вважаючи на відсутність нормальних умов праці на Україні, не без успіху заступати інтереси українських пра-

цюючих мас перед соціалістичними організаціями світу.

Треба лише пожалувати, що українська соціал-демократія Галичини та Волині досі перебуває в стані хаотичному, неорганізованому і через це від довшого часу не бере участі в міжнародному соціалістичному русі. Без сумніву від цього терплять не тільки інтереси гал. та волинської робітництва, яке знайшло собі серед соціалістичних партій Інтернаціоналу братерське співчуття й допомогу, але й ціла українська справа, яка від спільної, координованої праці українських соціалістів багато-б виграла.

Спекуляція і спекулянти.

До останніх банкових баніроцтв у Польщі.

Один повзятий український економічний діяч, який працює тепер у великій сусідській фірмі і тому переважно ознайомлений з відносинами, пануючими в польських фінансових установах, поділявся з нашим співробітником цінними узнаннями на тему останніх голосних баніроцтв та зловживань, у наймогутніших польських банках. Інформації нашого співробітника є також цікавими причиною для характеристики загальної господарської політики в Польщі, а в зв'язку з останнім експозе мін. фін. Грабського є особливо актуальними. — Ред.

Головною і либонь єдиною причиною повного упадку чи діймального захитання найбільш упривілейованих польських банків, це нефаховість їх керівників. На прикладі краху тих інституцій показалося найкраще, що справжнім банковцем може бути лише людина, яка сідає в собі в рівній мірі високу фахову освіту, особистий хист та великий практичний досвід. Тимчасом у всіх тих банках, про які йде мова, чільні становища позаймали більші або менші дилетанти, які свого дилетантизму не закрили докторськими титулами, а тим більше не здобули фахових кваліфікацій своєю приналежністю до впливових польських партій та о-

собистою протекцією у владі їмущих.

Легкодушна нефаховість усіх тих польських банкірів показалася у тому, що вони не обрахувалися заздалегідь зі зарірковою силою своїх установ, в часі інфляції пустились на широкі води відкриття численних філій та надмірного роздування обсягу операцій, а в часі повстання т. зв. тріади валют — не відійшли до попереднього до змінних обставин. І ось замість рестрингувати філії з їх величезним штатом урядовців і замість — в час вічних експериментів у політиці міністерства фінансів — бути дуже обережними у валютних операціях, польські банкіри пустились на брудну спекуляцію. І тут лежить пояснення, чому саме такий „Bank dla handlu i przemyslu“ зі 130 філій у Польщі і за кордоном свого часу припинив виплати, а такі банки, як „Powszechny Bank Związkowy w Polsce“ (відділ „Wiener Bank Verein“) та „Warszawski Bank dyskontowy“ („Allgemeine Kredit Anstalt“) не відчувують ніякої кризи: в першій на величезну шкалу закритій інституції „працювали“ дилетанти-спекулянти, доктори прав, політики й люди „z domo-

wego wykształceniem“, а в другій останніх — фаховці, виховані в іншій атмосфері та на інших принципах.

Спекуляція отих банкірів велась: 1) заграничними інкулятами (дорученнями на видачу торговельних фірм імпортного товару за зложенням належності) і 2) девізами. В першому випадку мається на увазі згаданий вже „Bank dla handlu i przemyslu“, найбільший в Польщі банк, який сфюзіонувався з „Warszawskim Bankom kredytowym“, (що теж має понад 100 філій), котрий анову свого часу викупив був галицькі відділи „Allgem. Ost. Disconto-Gesellschaft“. Банк отримував з заграниччя і видавав краєвим фірмам товари, гроші за них або інкасував в цілості (готівці або в ремесах), але за границю їх негайно не переказував, ефективно чужої валюти собі не забезпечував, а тільки спекулював отриманими золотими так довго, поки не приходив речинце платності. Така поведінка, яка не була тайною для заграничного торговельного й фінансового світа, підірвала сильно його довіра до польських банків і взагалі компрометувала польський престиж. Колиж раптом, задля рятунку курсу золотого, явилось розпорядження Банку Польського вирівнювати заграничні перекази виключно ефективною валютою і коли ця чужа валюта пішла вгору — прийшла катастрофа.

Щодо девізних спекуляцій, то прогорів на них „Bank взаємного кредиту“, найстарша інституція у нинішній Польщі, акційний банк, який був першою великою і поважною компанією кол. Австрії для галицьких Поляків; цей банк був оснований фондами кол. Фльоріянки. „Bank взаємн. кредиту“ просто продавав в масовій кількості чеки на Нью-Йорк, не маючи на них покриття. Отриманими грішми спекулював, а не крив себе негайно в загран. валюті. Його спекуляція полягала на тім, що чек, вищений ним і проланий у Львові, ліде — мовляв — до Нью-Йорку щойно за три тижні; безпосередно перед впливом того часу банк крив себе каблем (телеграфічним переказом), а в міжчасі обертав отриманими за чек грішми, здебільша виписуючи їх на ливварський процент. Зі заломанням курсу золотого, повсталла нараз „діра“, якої тим менше було чим залатати, ще

Станіслав Левинський.

Від Везувія до пісків Сагари.

Култ самознищення.

Слідком за нашим провідником ідемо вуличками старого міста. У срібному саві містяться відзначені вразно плоскі, малі домики на фіолетовому фоні тіней. А вони скрізь валяються по землі вуличками, мов широкі, темні плахти, накриваючи собою тайну заборонених почувань перед недискретною ясністю грізної африканської ночі.

Вже три на дванадцять. Поспішаємо.

Там у нутрі маленької святині жде нашого приходу арабський духовник. Пригадує його солодко-пудку усмішку, коли раніше просив нас не спізнатися. — Треба скоротити вірним хвилі нетерплячого вижидання. Вони теж люде...

Чи далеко ще? Минаємо саме великі, тяжкі ворота якоїсь мошеї. Високо повнад нами здіймається стружка старт мічарету, простягаючи тріумфально безкрайому небу ясних вір святий знак Магомета.

А потім знова вузькі вулички повні темнофіолетових тіней і шестесту далекі, заліганих кроків.

Із рохлячих дверей малого марабу дзюрчить похолонаю стру-

єю у вуличку блідожовте, навпів злізле світло.

— Чи там?

— Так...

Увійходимо. Мініатюрно мала святиня виповнена дивним, удушливим запахом. Тут сходяться що п'ятнадцять вірні секти Айсау. — В найтемнішому кутку сидять вони рядком на землі; їх безвизирні, знищені нуждою обличчя здається аряджують релігійну задуманість. Вони без виімку бої, а страшенно брудні лахмани не в змозі закрити сухих, костистих тіл.

Нам на зустріч виходить духовник. Мовчки вказує нам наші місця на лавці. Його лице заслонене тою самою маскою нудно-солодкої усмішки, що раніше.

Тепер починається дивний обряд. Кількох мов із під землі виростають музиканти починає страшний, пекельний концерт. Він зразу заливає наш мозок хвилею шалених, розлючених звуків, мов море, коли заливає берег білою, шумною піною своїх дурних хвиль.

Тасманий знак духовника впав між вірних. Страшні лахманники повстають зі своїх місць і поволі й розважно майже ставлять перші кроки диного танку божевільних. Чортівський регіт нових інструментів вливає міць у їхні жили. Надходить екстаз. Жахлива оргія починається.

В цей мент один із них, серед конвульсій диного танку, бере, видирає майже з рук духовника го-

стрий кинджал. Один короткий крик тріумфу і тонкий кинджал розколює щоку шаленої людини.

Тепер подібні акти релігійного фанатизму, страшною екстази самопожертви і самознищення, повторюються один по одному. Серед химерного світла жовтих, заковчених ліхтарень духи-опіри калічать своє тіло, ковтають скло й підлізують собі горла — п'яні страшним темпом танку, божевільні святим захопленням, страшною оргією всіх жадою тіла, із вічного сну забуття визваних забаванок диної людської душі.

Робиться щось жахливе й неймовірне.

Крізь загратовані стіни в темному кутку святині чути щось якби скавучання собак ніччю в час бурі. Це жінки дають доказ своєму безоглядному й безсумнівному захопленню.

Червоніє, темніє світло ліхтарень у моїх очах. Твориться хаос дивоглядних рухів, згуків, почувань. Під краплями спливає по моєму чолю. Мені здається — ось станеться щось страшне, нечуване, я почну кричати в голос, бігати, потім розведу страшний танок, визву всіх у біг, щоби упасти трупом із волі власних рук.

Втікати, втікати за всяку ціну — мого одиноке бажання. Втікати зараз — не дивитися більше.

І в цьому менті найбільшого напруження нервів один із учасників слятого танку хапає гострий, по-

гній ніж і з страшним, божевільним реготом повертає його тонке вістря проти свого тіла. Ще мить — а блискача сталь пробє його. Поза ґратами чути тепер короткий оклик, мов босає гасло кидального себе у смерть воївника.

Одним скорим рухом мов блискавка спокійна, сильна рука духовника вириває блискавичний ніж із рук фанатика. Потім обнімає його довго, мов батько дитину, заспокоює, пригортає.

Одночасно дає знак музиці. Все кінчиться. Чути скорі, глибокі віддихи. Хтось зімлілий лежить на землі. Страшний, обридливий сморід виповняє воздух. Хтось тугнеться на руках до дверей, з трудом розхиляє їх. Чути здавлене ридання... Встаємо нарешті. Спокійний, незмінний духовник пращє нас. Це повертає нас свідомість життя. — А ранені? — питаємо в нього. — О, не турбуйтеся прощу, це безкровні рани, не треба бандажів ані лікарів...

Тепер виходимо. Свіжий, досвітній холод лоскоче нас рокишно. Білі, тіні домики закриває блідосніа, делікатна заплата із павутиння, шовку і срібла. Гладкий, мов із слонових костей різаний, мінарет стоїть на сторожі ночі серед безмірних просторів неба. Все здається очікує мовчки й серед святої безмовної тиші, переходу Бога...

—2—